

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Навчально-науковий інститут публічного управління і післядипломної освіти

Кафедра публічної служби й управління навчальними закладами

ГО «Асоціація дослідників проблем управління»

Бердянський державний педагогічний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

І Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті Є. М. Хрикова

«КОНТЕКСТИ ТВОРЧОСТІ ЄВГЕНА МИКОЛАЙОВИЧА ХРИКОВА:

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ТА ПУБЛІЧНОГО

МЕНЕДЖМЕНТУ»

03 квітня 2024 року – м. Полтава

Хриков Євген Миколайович

13.10.1949- 23.03.2022

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри публічної служби й управління навчальними закладами навчально-наукового інституту публічного управління і післядипломної освіти, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», заслужений працівник освіти України.

Євген Миколайович працював в університеті понад сорок років, підготував

понад 50 докторів та кандидатів наук, 25 років був членом спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук, членом редколегій декількох педагогічних часописів, два скликання працював експертом ВАК України. Був засновником ГО «Асоціація дослідників проблем управління» (2013 р.). Під його керівництвом відкрито одну з перших в Україні магістратур з підготовки менеджерів освіти «Управління навчальним закладом».

Хриков Є.М. є автором понад 160 наукових робіт. Одним з перших в Україні видав навчальний посібник «Управління навчальним закладом» (2006 р., 2016 р.), у якому розкрито форми, зміст, методи управління закладами освіти різних типів. Серед значних праць науковця також навчальний посібник «Система управління якістю адміністративних послуг» (2012 р.), монографія «Методологія педагогічного дослідження» (2017 р., 2018. р.) та ін.

За успіхи в педагогічній та науковій діяльності професор Є.М. Хриков отримав відзнаку «Відмінник освіти України», звання «Почесний професор ЛНУ», нагороджений медаллю «За трудову відзнаку», знаком «Петро Могила», відзначений грамотами МОН України, Верховної Ради України та обласної державної адміністрації. Але головне те, що він завжди залишиться у серцях та спогадах його учнів, студентів, колег, друзів, науковців-послідовників.

УДК 352/354+37.07(06)

Редакційна колегія:

Заблоцький Володимир Валентинович, доктор наук з державного управління, професор, директор навчально-наукового інституту публічного управління і післядипломної освіти, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», заслужений працівник освіти України.

Сич Тетяна Володимирівна, докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри публічної служби й управління навчальними закладами навчально-наукового інституту публічного управління і післядипломної освіти, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Іванов Євген Вікторович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри публічної служби й управління навчальними закладами навчально-наукового інституту публічного управління і післядипломної освіти, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Відповідальність за зміст, новизну та оригінальність наданого матеріалу несуть виключно автори тез/статей.

Контактна інформація організаційного комітету конференції:

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Навчально-науковий інститут публічного управління і післядипломної освіти,

кафедра публічної служби й управління навчальними закладами

Тел.+38 096-020-70-63, e-mail: kafpsunz@gmail.com

офіційний сайт: <https://sites.google.com/site/kafedradsunz>

Контексти творчості Євгена Миколайовича Хрикова: Актуальні проблеми освітнього та публічного менеджменту: зб. матеріалів I Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті Є. М. Хрикова (м. Полтава, 03 квітня 2024 р.) / редкол.: Заблоцький В. В. та ін. Полтава : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. 146 с.

У збірнику представлені доповіді слухачів магістратур спеціальностей «Публічне управління та адміністрування» і «Менеджмент», аспірантів, наукових та науково-педагогічних співробітників, працівників закладів освіти України, а також державних службовців.

У матеріалах читань викладено дослідження учасників із таких напрямів: стан та напрями розвитку вітчизняної педагогічної науки; сучасні тенденції професійної підготовки державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування і керівників закладів освіти; управління закладами освіти: виклики і перспективи; імплементація провідного європейського досвіду у систему публічного управління України.

УДК 352/354+37.07(06)

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024

Оргкомітет конференції:

Курило Віталій Семенович, доктор педагогічних наук, професор, голова Вченої ради Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», академік Національної академії педагогічних наук України – голова оргкомітету.

Караман Олена Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, ректор Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», заслужений працівник освіти України – співголова оргкомітету.

Богданов Ігор Тимофійович, доктор педагогічних наук, професор, ректор Бердянського державного педагогічного університету, професор кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій, член-кореспондент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України – співголова оргкомітету.

Крижко Василь Васильович, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування, науково-дослідний інститут провідництва в освіті, Бердянський державний педагогічний університет – член оргкомітету.

Васиньова Надія Сергіївна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри публічної служби й управління навчальними закладами навчально-наукового інституту публічного управління і післядипломної освіти, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» – членкиня оргкомітету.

Птахіна Ольга Миколаївна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри публічної служби й управління навчальними закладами навчально-наукового інституту публічного управління і післядипломної освіти, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» – членкиня оргкомітету.

Рецензенти:

Бутенко Людмила Леонідівна, докторка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри педагогіки навчально-наукового інституту педагогіки і психології, Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Підбуцька Ніна Вікторівна, кандидатка педагогічних наук, докторка психологічних наук, професорка, завідувачка кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна НТУ «ХП».

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 11 від 31 травня 2024 року)
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024
Полтава, Україна*

Зміст

<i>Курило В.С.</i> Вітальне слово	8
<i>Караман О.Л.</i> Вітальне слово	9
<i>Заблоцький В.В.</i> Вітальне слово	10
<i>Крижко В.В.</i> Реалії управління освітою: від школознавства – до chat gpt	11
<i>Панасенко Е.А.</i> Вічне світло таланту: в пам'ять про Євгена Миколайовича Хрикова	15
<i>Сорочан Т. М.</i> Наукові управлінські студії професора Євгена Хрикова	16
<i>Іванов Є.В.</i> Демократизація управління закладом освіти: основні передумови та напрями руху	18
<i>Тихончук Л.Х.</i> Міжнародне співробітництво органів місцевого саморврядування. Євроінтеграційні новели	21
<i>Васиньова Н.С.</i> Співпраця закладів вищої освіти та територіальних громад: крізь об'єктив реалізації «третьої місії» університетів	23
<i>Сич Т.В.</i> Роль тимчасово переміщених ЗВО у післявоєнній відбудові України	26
<i>Семенов М. А.</i> Проектування цифрового курсу	29
<i>Сидоренко С. Ю.</i> Оцінка ефективності інтеграції lms у ПТНЗ: виклики та перспективи	32
<i>Кондратенко Ю. І.</i> Провідництво у викликах управління закладами освіти в Україні	37
<i>Долгих Т. М.</i> Методологічні засади формування стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти	39
<i>Коняхіна Г.О.</i> Мотиваційні чинники розвитку професійної компетентності педагога в закладі загальної середньої освіти	41
<i>Пересадило О.С.</i> Міжнародний досвід організації надання адміністративних послуг	44
<i>Птахіна О.М.</i> Особливості фінансового забезпечення діяльності закладів освіти в умовах воєнного стану	47
СЕКЦІЯ «УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ»	
<i>Мармаза О.І.</i> Імідж керівника у контексті сучасних викликів та перспектив розвитку закладів освіти	51
<i>Докучаєва В.В., Іванов Є.В.</i> Аутсорсинг як інструмент підвищення інноваційної ресурсності сучасного освітнього середовища	54
<i>Ручкіна М.М.</i> Урахування змін в управлінні закладом освіти – вимога часу	57
<i>Бурдун В.В.</i> Тайм-менеджмент як інструмент ефективного використання часу керівником закладу освіти	60

8. COBUILD Advanced English Dictionary. Copyright © Harper Collins Publishers
URL : <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/change-management>
9. Nickols Fred Change Management 101 A Primer, 2016. 17 с.

Бурдун Віктор Васильович,
*кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач
кафедри професійної освіти, ресторанного і
туристичного бізнесу навчально-наукового
інституту технологій і торгівлі, Державний
заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
м. Полтава*

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЧАСУ КЕРІВНИКОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Інтенсивний розвиток всіх суспільних процесів вимагає ефективно організації власного часу. Ефективне використання часу стало однією з визначальних складових продуктивної діяльності сучасної людини. Одним із основних завдань керівника закладу освіти під час організації освітнього процесу є оптимальне використання не тільки власного робочого часу, а й ефективна організація роботи педагогічного колективу. Досягнення цієї мети стане можливим при застосуванні інструментів управління часом – тайм-менеджменту.

Проблемам ефективного використання часу присвячено роботи як іноземних, так і вітчизняних фахівців. Вагомий внесок в розвиток теорії та практики тайм-менеджменту зробили такі іноземні дослідники, як Гліб Архангельський, Пітер Друкер, Джон Клеменс, Мел Роббінс, Скотт Далримпл, Брайан Трейсі та ін. Серед вітчизняних фахівців варто відмітити таких науковців, як А. О. Гаврилова, Г. І. Євтушенко, Л. Л. Калініченко, Т. В. Лазоренко, М. Д. Прищак, Л. І. Скібіцька, Є. М. Хриков та ін.

Значний вклад в розкриття сутності, змісту, форм і методів управління закладами освіти різного типу вніс Хриков Є. М. В його роботах значна увага приділяється макротехнології управління навчальним закладом, зокрема функціям управління: плануванню, організації, контролю, регулюванню та методам управління, в тому числі і методам ефективного використання часу [6].

Метою дослідження є аналіз методів тайм-менеджменту, виявлення основних проблем, які заважають керівнику закладу освіти ефективно організувати та використовувати свій час в процесі роботи і обґрунтування основних напрямків щодо їх вирішення.

Сутність тайм-менеджменту можна визначити як якісне виконання роботи, досягнення поставленої мети, певних результатів за мінімальний проміжок часу. Тайм-менеджмент можна трактувати як раціональний розподіл та ефективне планування і використання часу.

Завдання керівника полягає в оптимізації діяльності закладу освіти шляхом визначення пріоритетів, оптимізації витрат часу на отримання позитивного результату. Авральні ситуації у професійній діяльності виникають, в тому числі, і при неефективному використанні часу. Накопичення невирішених завдань призводить до емоційного напруження і з часом може спровокувати стресовий стан або синдром хронічної втоми. Такий психологічний стан, в подальшому, зменшує продуктивність та якість роботи керівника закладу освіти. Крім того, своєчасність виконання професійних завдань допомагає знайти час на власний професійний розвиток, задоволення власних потреб.

Варто зауважити, що тайм-менеджмент – це не тільки правильний розподіл власного часу, а й керування чинниками, які впливають на нього, тобто робоча атмосфера, стосунки з колегами, організація відпочинку, побуту тощо [1].

Одним із важливих етапів управління часом є необхідність планування. Звичайно, планування допомагає чітко уявити обсяг роботи, визначити терміни на виконання кожного завдання і контролювати виконання завдань, нічого не упустивши.

Планування є необхідним і для керівника закладу освіти. Відтворення свого розпорядку в наочному вигляді дає можливість не випускати з поля зору всі поточні справи і приділяти їм увагу у відповідний час. Планування – одна з функцій менеджменту, яка полягає в тому, що керівник закладу освіти визначає цілі, деталізує їх і знаходить шляхи їх досягнення. Саме керівник, в більшості випадків, несе відповідальність за результативність діяльності закладу освіти, оскільки він відповідає за організацію освітнього процесу і оптимізує роботу педагогічних працівників колективу. Варто зауважити, що досвідчені керівники вказують на першочергову необхідність саме аналізу свого часу з виокремленням непродуктивних втрат і зведенням їх до мінімуму. Планування має стати важливим етапом організації та використання часу. Відповідно, на практиці для підвищення ефективності використання часу та попередження його непродуктивних втрат керівнику закладу освіти доцільно використовувати певний алгоритм прийняття рішень.

Перед тим, як планувати та безпосередньо розпочинати виконувати роботу, керівнику необхідно дати відповіді на чотири запитання [4]:

1. Чи потрібно це робити взагалі? Непотрібна робота, на жаль, завжди є частиною рутини керівника закладу освіти. Він не може повністю позбавити своє життя від цього, але має змогу визначити, на виконання якого завдання може якомога менше витратити свій час. Якщо керівник закладу освіти витрачає велику частину свого робочого дня на дії, пов'язані з неважливими складовими, то він зменшує свої можливості роботи над тим, що дійсно більш важливе для закладу освіти. Досить ефективно на даному етапі працює метод виключення, у відповідності до якого доцільно поставити ще одне проміжне запитання: «Що станеться, якщо цього не робити взагалі?» Якщо підходить відповідь: «Нічого не трапиться», то цей вид роботи можна виключити взагалі.

2. Чи повинен це робити я? Делегування обов'язків – одна із складових роботи керівника. Якщо керівник вважає, що серед персоналу закладу освіти немає нікого, кому можна було б передати хоча б частину своєї роботи саме через причину їхньої некомпетентності, тоді постає питання про відповідність кадрової політики реальним вимогам закладу освіти. Нездатність делегувати повноваження призводить до надмірного перевантаження та вигорання керівника. На думку Г. Архангельського, ефективність керівника на 30% залежить від його особистої організованості, а решта 70% – від правильно делегованих повноважень [3].

3. Чи можна роботу відкласти? Немає жодного сенсу хаотично виконувати різні види діяльності. Кожна справа має свої часові межі, які обов'язково мають дотримуватись. Керівнику необхідно чітко встановлювати терміни виконання роботи, зазначаючи, яке завдання необхідно виконати негайно, а яка робота не є терміновою.

4. Чи повинен я виконати її терміново? Якщо робота має бути виконана негайно, то вона бути в центрі уваги керівника закладу освіти, на який він спрямовує всі свої ресурси. Такий підхід до організації часу дозволяє виявити ділянки непродуктивних втрат часу та мінімізувати їх, підвищивши ефективність роботи керівника в цілому.

Прийнявши рішення про пріоритетність виконання того, чи іншого виду роботи, необхідно переходити до планування та реалізації відповідних дій. Згідно з тайм-менеджментом є такі етапи планування [2; 5]:

1. Формування цілей. Цей етап визначає ефективність кінцевих результатів, так як напрямок подальшої роботи залежить від правильно поставленої цілі, яку потрібно формулювати чітко та конкретно.

2. Планування. При плануванні необхідно обов'язково враховувати важливість і терміновість справи. Маючи перелік задач можна чітко розподілити їх виконання у часі. Викреслювання зі списку виконаних справ – є наглядним результатом продуктивності, що мотивує та додає ентузіазму в роботі. Крім того, оцінка кількості часу на виконання тієї чи іншої справи дає відчуття контролю над своїм часом.

3. Виконання запланованих справ. Планування здійснюється саме з метою реалізації задумів. Саме тому після формування цілей і прийняття рішень настає етап реалізації планів. Дуже важливо щоб цей процес відбувався у відповідності до плану.

4. Контроль і підбиття підсумків. На цьому етапі оцінюється виконана робота і, за потреби, вносяться певні корективи.

Існує досить широкий перелік методів і технологій щодо ефективної організації та управління часом, які відрізняються тим, що розглядають робочий процес з різних сторін (табл. 1).

Таблиця 1

Методи ефективної організації та управління часом

Методи тайм-менеджменту	Сутність методу
Принцип Парето або принцип 80:20	Відповідно до цього принципу 20% зусиль приносять 80% результату і навпаки. Цей метод допомагає працівнику визначити від якої роботи він отримає найбільшу віддачу, щоб в подальшому спрямовувати на її виконання більше зусиль.
Метод прискореного аналізу за принципом Ейзенхауера	На основі таких критеріїв, як терміновість та важливість, завдання розподіляють на 4 групи: 1) справи А (важливі і термінові). Завдання такого типу потрібно виконувати без зволікань і вони принесуть найвагоміший ефект; 2) справи Б (важливі, але ще не термінові). Саме ці справи дають найбільшу віддачу. Якщо відтермінувати їх виконання, то вони перемістяться в групу А; 3) справи В (термінові, але не важливі). Виконання цих справ не дуже результативне і може негативно відбитися на ефективності роботи, оскільки вони відбирають час. Завдання такого типу найдоцільніше делегувати іншим; 4) справи Г (неважливі і нетермінові). Справи з цієї групи негативно впливають на робочий процес і не приносять ніякого позитивного результату. Застосування методу Ейзенхауера на практиці підвищує ефективність діяльності людини шляхом розставлення пріоритетів.
Правило «6П»	Правильне Попереднє Планування Попереджає Погані Показники. Складаний перелік справ дозволяє нам чітко зрозуміти обсяг робіт, які необхідно виконати, і визначає кінцевий результат.
Getting Things Done	Методика акцентує увагу на записуванні поточних і майбутніх справ, аналізу щоденної інформації, що має вплив на особистий план дій.
Метод ALPEN	Застосування цього методу передбачає виконання 5-ти послідовних етапів: складання переліку справ на завтра, розподіл часу на реалізацію кожного окремого завдання, співвідношення 60 : 40 (досвід показує, що план найкраще складати лише на 60% робочого часу), розстановка пріоритетів і делегування, оцінювання і перенесення.
Personal Efficiency Program	Система методів, спрямована на впорядкування робочої інформації. Метод акцентує увагу на важливості формування у працівників певних корисних навичок, які будуть сприяти плідній діяльності.
Піраміда Франкліна	Методика, за якою визначають довгострокові цілі та шляхи їх досягнення. Сутність даної методики полягає в тому, що глобальні завдання діляться на підзавдання, які в свою чергу також поділяються. Візуально це можна уявити як процес «будівництва піраміди».
100 блоків	Кожна людина в середньому витрачає близько 7-ми годин на сон, в неї залишається 17 годин для роботи. Це приблизно 1000 хвилин в день, які

	для зручності потрібно розподілити на 100 блоків. На наступному кроці необхідно заповнити ці блоки (кожен з яких – 10 хвилин) тим, нащо б ви хотіли витратити свій день. Далі необхідно скласти таку ж саму схему, але заповнити блоки тими справами, якими ви займалися вчора. Порівнявши ці дві схеми, можна визначити, що саме заповнює ваш час. Регулярне складання таких схем сформує новий погляд на час і через розуміння його обмеженості виникне бажання його раціонального використання.
--	--

Застосування цих методик буде мати позитивний вплив на організацію робочого процесу.

Висновки. Тайм-менеджмент є важливим інструментом, який може використовувати керівник закладу освіти у своїй діяльності. Методи тайм-менеджменту, які застосовуються з метою упорядкування робочого часу, є ефективними за умови систематичного дотримання відповідних принципів, використання яких допомагає керівнику закладу освіти, разом зі своїм колективом, успішно виконувати завдання та раціонально розподіляти свій час та час своїх підлеглих таким чином, щоб виконувати все вчасно.

Використані джерела:

1. Свтушенко Г. І., Дерев'янку В. М. Аналіз стану управління робочим часом та шляхи підвищення ефективності застосування «Тайм-менеджменту» в організації. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. 2014. №1. С. 88–96.
2. Калініченко Л. Л., Гаврилова А. О. Особливості впровадження тайм-менеджменту на підприємстві. Молодий вчений. 2017. № 4.4 (44.4). С. 60–63.
3. Лазоренко Т. В., Дідченко Ю. О. Правила успішного використання тайм-менеджменту. Молодий вчений. 2017. № 1(41). С. 632–635.
4. Прищак М. Д., Лесько О. Й. Психологія управління в організації : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця, 2016. 150 с.
5. Скібіцька Л. І. Організація праці менеджера : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2010. 360 с.
6. Хриков Є. М. Управління навчальним закладом. Навч. посіб. К.: Знання, 2016. 360 с.

Терент'єва Ольга Леонідівна,

*кандидатка наук з державного управління,
старша викладачка кафедри публічної служби
й управління навчальними закладами
навчально-наукового інституту публічного
управління і післядипломної освіти,
Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
м. Полтава*

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ ЗЗСО

Наявність стратегічного документу закладу загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) є нормативною вимогою, що відповідає цілям та завданням впровадження НУШ, старшої профільної школи та закріплюється можливостями, які відкриває автономія закладів освіти щодо залучення ресурсів, управління кадрами та впливу на освітній процес. Стратегія визначає довгострокове бачення, пріоритетні проблеми, вирішення яких сприятиме розвитку та досягненню мети.

Метою статті є визначення основних принципів методології розроблення Стратегії розвитку ЗЗСО.

Наукове видання

**«КОНТЕКСТИ ТВОРЧОСТІ ЄВГЕНА МИКОЛАЙОВИЧА ХРИКОВА:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ТА ПУБЛІЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ»**

*Матеріали I Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті Є. М. Хрикова
03 квітня 2024 року, м. Полтава*

Комп'ютерна верстка – Є. В. Іванов